

**НЕВИКОРИСТАНІ МОЖЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКО-
ЛИТОВСЬКОГО ТОРГОВО-ЕКОНОМІЧНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА**

Турянця І.А.

кандидат історичних наук, Ужгородський національний університет,
доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Коло спільних українсько-литовських інтересів є вельми широким, що створює перспективи багатоаспектного співробітництва, у якому торгово-економічній сфері належить фундаментальне місце. На часі подальше нарощування ще далеко не повністю використовуваного потенціалу обох країн у цьому відношенні, а також тих можливостей, котрі створені перевагами Асоціації ЄС-Україна.

Литва серед країн Балтії є нашим найбільшим торговим партнером з величезними перспективами інвестицій у пріоритетні галузі виробництва та інфраструктури. Протягом 2000-2014 рр. обсяги двосторонньої торгівлі товарами зросли більш, як у 6 разів та досягли рекордного показника – 1394 млн. дол. США. За останні 15 років падіння товарообороту спостерігалось лише у 2005 р. через скасування двосторонньої Угоди про вільну торгівлю у зв'язку із вступом Литви до ЄС, у 2009 р. – внаслідок світової економічної кризи та у 2015 р. – через економічні проблеми в Україні та несприятливу цінову кон'юнктуру на основні статті українського експорту. Двостороння торгівля у 2016-17 р. мала таку динаміку: її оборот зменшився на 3,9%; зокрема експорт – на 5,4%. Але імпорт з Литви зріс на 0,98%. Проте, після набуття чинності Угодою про вільну торгівлю між Україною та ЄС намітилися позитивні тенденції. З початку 2018 р. торгівля Литви та України зросла майже на 25 %. За 3 квартали поточного року експорт Литви в Україну досяг півмільярда євро.

Пріоритетними напрямками двостороннього співробітництва є також взаємодія в енергетичній і транспортній сферах. Україна, як і Литва, задля

своєї енергетичної безпеки, прагне диверсифікувати джерела енергопостачань, а також приєднатися до загальноєвропейської енергетичної системи ENTSO-E, що робить особливо цінним вивчення литовського досвіду. Співробітництво у цій сфері передбачає також залучення Литви до участі у добудові нафтопроводу Одеса–Броди–Плоцьк–Гданськ з можливим відгалуженням до її території. Є також гостра необхідність розвивати транзитно-транспортні зв'язки у Балто-Чорноморському міжмор'ї. Мова йде про відомий багатосторонній проект залізничних контейнерних перевезень «Viking train». Комбіновані перевезення за маршрутом Чорноморськ – Клайпеда є першою успішною українсько-литовською ініціативою в інфраструктурній сфері. Потенціал проекту є величезним, хоча наразі використовується лише невелика його частина. Але потяг «Viking» залишається найпопулярнішим засобом транзиту контейнерів упродовж декількох років. Лише за перше півріччя 2018 р. обсяги перевезень у його складі залізницями України зросли на 33 %, порівняно з відповідним періодом минулого року і становили 5 155 TEU.

Нині можна констатувати наявність цілого ряду інструментів для реалізації невикористаних можливостей співпраці у сфері транспортної інфраструктури: потреба розширення географії авіасполучення між містами України і Литви для збільшення потоку туристів; автомобільне сполучення якісними шляхами; електрифікація ділянок залізничного транспортного коридору. У контексті останнього, досягненням останнього часу є запуск регулярного пасажирського поїзда «Київ–Мінськ–Вільнюс–Рига», що виконав свій перший рейс 28 вересня 2018 р.

За словами заст. міністра інфраструктури України з питань євроінтеграції В. Довганя, найважливіше на сьогодні у відносинах України і Литви – зміцнення торгово-економічних взаємин, розвиток сільського господарства та інвестиції литовських компаній. Вагоме місце, за його словами, належить сфері туризму, адже Україна займає 6 місце у десятці

основних ринків в'їзного туризму Литви (для порівняння це 5,4% всього ринку). Натомість у 2017 р. в Литві були розміщені 83,2 тис. українських туристів, а Литовська Республіка знаходиться в топ-20 країн, громадяни яких найчастіше відвідують Україну

Складовою модернізаційних процесів України є створення сприятливого бізнес-клімату, котрий дав би змогу залучити іноземні інвестиції задля стабільного економічного зростання. З одного боку, литовський бізнес не вельми поспішає виходити на український ринок, з іншого – певна його частка була змушена піти з українського ринку в попередні роки. Водночас, відомі випадки, коли великий литовський бізнес намагався почати реалізацію нових проектів, але не отримував відповідного зацікавлення від української сторони. Наприклад, цього року з українського ринку пішла литовська компанія Euroarothesa, котра вирішила зосередитися на ринках Північної, Центральної та Східної Європи. Для того, щоби литовські підприємці відчували зацікавленість в інвестуванні в економіку України, має відбутися ефективна реформа правоохоронних органів, особливо ж прокуратури і судів.

Загалом, на грудень 2017 р. Литва інвестувала в економіку України 126,8 млн. дол. США, що становить 0,3 відсотка у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в українській економіці. Найбільш активно у 2017 р. в Україні працювало ЗАТ «БТ Інвест». Литовська компанія ЗАТ «Понтем» у 2016 р. розпочала реалізацію проекту із забезпечення учнів загальноосвітніх шкіл України якісним харчуванням на умовах аутсорсингу. Також, литовська компанія Respekto Grupė Ltd., опрацьовує можливість реалізації в Україні низки інвестиційних проектів.

Існує і ряд успішних інвестиційних проектів. Литовська харчова, хімічна, паперова продукція експортується в Україну. Для співпраці важливими є галузі ІТ-технологій, електроніка, відновлювана енергетика. Литовські компанії також сприяють модернізації об'єктів української

теплоенергетики, консультують з цього приводу державні установи України та муніципальні підприємства.

Вартує уваги той факт, що Литовська Республіка як ніхто інший зацікавлена у підйомі економіки України. Вона брала участь у розробці так званого «Плану Маршалла для України», котрий сприятиме реформуванню економіки та інфраструктури через інвестування у реальний сектор господарства. Але з іншого боку, наші литовські партнери бачать масу невикористаних можливостей вже на існуючому рівні взаємодії по лінії ЄС-Україна.